

Nemesi Solà: ‘Vam raptar la marededéu de Núria per dignitat’

Per: Amadeu Carbó i Assumpció Maresma

Un dels episodis més espectaculars de la vida de Nemesi Solà va ser el rapte de la marededéu de Núria, però no és l'únic ni tampoc el més significatiu. Tenir sentit de país l'ha portat a encapçalar moltes iniciatives que van servir per a preservar la cultura durant el franquisme i la transició. Forner d'ofici, hi ha dues paraules que el defineixen: activista i patriota. En un present d'eufemismes, de si però no i del políticament correcte, la manera de fer de gent com Nemesi pot quedar desdibuixada, però no hauria de passar inadvertida, pel seu pes decisiu i imprescindible. La seva vida és un argument d'un film d'acció, fent feina d'una manera silent, constant i disciplinada. Sempre parla de colla, de compartir, de tots. Ara el Premi Joan Amades l'ha enfocat i el rescata de l'oblit. La seva dona, Maria Gost, l'ha acompanyat en moltes de les batalles. No es refia pas que s'acabi la submissió a Espanya; per això li costa de dir noms. Per si de cas, només anomena els morts.

—Com us va passar pel cap la idea de raptar la marededéu de Núria?

—Per dignitat. D'entrada nosaltres anàvem en contra que el règim, per damunt de l'església, fes un acte 'político-religioso-militar'. Ni com a cristians ni com a catalans no ho podíem acceptar. Això s'havia d'evitar. Van sorgir mil idees, i la millor va ser que la marededéu fes vacances. Era indiscutible, no podíem esperar a última hora.

—Com ho vàreu fer?

—Vam pujar-hi la setmana abans. El que pujava al cotxe, se'n va anar al cinema a Ripoll i va pujar a Núria a les tres de la matinada. Era normal que entressis al restaurant i allà hi havia un passadís que portava a la porta de l'església, on la gent es quedava a dormir. Nosaltres anàvem preparats amb enformadors, per fer saltar en estelles tot el pany i obrir la porta. Vam anar fent relleus, posant un drap a sobre perquè no se sentís la remor. Quan va saltar el pany vam entrar a l'església, vam pujar al cambril i vam descollar la marededéu. N'haviem pres les mides i teníem una motxilla tubular preparada, que era exacta per ella. Ben tapada i protegida amb un casc d'espeleologia, que no prengués mal, i avall. El cotxe ja ens esperava a Ribes.

—Quanta gent?

—Quatre, és clar, perquè si algú es torçava el peu es poguessin anar rellevant. El que havia de fer l'itinerari des de Núria a Queralbs el sabia fer a ulls clucs. Vam pujar al cotxe a Queralbs, i d'allà a Ribes. El tros més perillós va ser de Ribes a Ripoll. Després vam tirar cap a Vallfogona, Olot, Girona, i fins a can Pujades de Vallgorguina. La casa quedava isolada i tenia totes les condicions. Hi havia un armari de doble fons i vam tenir-la allà vuit dies, mentre preparàvem un altre lloc. Els qui van fer l'operació van simular que anaven a fer una travessa a Montnegre. Allà es perdia la pista. En aquest lloc, s'hi va estar vuit dies, i d'allà la van portar a casa del meu germà, amb el compromís que no anés a cap reunió ni manifestació durant quatre anys. Estava tot ben organitzat i no ens coneixíem els uns als altres. L'Albert Manent es va cuidar de donar la informació a les agències de la informació.

—Vàreu participar en més accions de la resistència?

—Haviem de buscar tapadores. El Cercle Artístic Sant Lluc n'era una. Hi teníem un grup que en deïem Amics de la Creus de Terme, amb en Pere Ribot al davant. L'excusa era crear creus de terme i ho aprofitàvem per fer les reunions. Com també va ser una excusa quan l'Aureli Escarré va fer l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat. Ells ja havien reaccionat, però la immensa majoria de l'església, per por, per prudència i per claudicació, va deixar de defensar moltes coses.

—Us varen detenir mai?

—No, la qüestió era planificar-ho bé. En el cas del rapte de la marededéu de Núria va ser molt ben planificat, en el sentit que ho havíem meditat molt bé.

—També vàreu participar en la vaga dels tramvies?

—Sí també hi vam ser. Saps quants érem arrencant bancs al Passeig de Gràcia? Érem quaranta. Nosaltres hi anàvem per frenar tramvies. N'hi va haver un que se li va arronsar el melic i vam quedar trenta-nou. Va ser un cop important. Eren dies de desconcert. Va ser una presa de consciència de molta gent. La ciutat es va aturar. No hi havia connexions entre tots. Com que no es va tallar de seguida, va donar peu que la gent s'hi atrevís. En els joves l'atreviment era, és, gros.

—D'idees no us en faltaven?

—Quan et poses en marxa, ja no pots parar. Vam anar amb el 'macuto' a pintar el Palau del Bisbe amb pintura ben vermella, com si regalimés sang. Era l'època del bisbe Marcel. Els bombers hi van haver d'anar tres vegades a tapar-ho. En una altra ocasió vam pintar tres vegades el Timbaler del Bruc. Ho fèiem amb un producte que costava molt de treure; hi van haver d'anar els picapedrers. De petits, ja pintàvem a les parets 'V. C. 400 grs', que volia dir 'Visca Catalunya Lliure'. Per fer pintades els sacs de plàstic van ser una gran descoberta, hi podies portar tot: la lona, la brotxa, els cordills...

—També vàreu fundar l'agrupament escolta Abat Marcet a Barcelona?

—L'escoltisme era un planter per a l'acció i la cultura popular. L'escoltisme enfortia la persona: anar a la muntanya, fer bivac, dormir al ras amb un abrigall o arrecerat com podies. El 1948 ja passàvem gent per la frontera i anàvem a comprar el llibre del doctor Cardó a Andorra. Quan Raimon Galí i Joan Sales van tornar de l'exili, nosaltres ja havíem començat a fer coses.

—Part de la vostra trajectòria ha estat promoure la cultura popular.

—Això em ve de la mare, que havia dirigit una colla de Foment de Joventut i tenia un sentiment de país en l'aspecte cultural molt arrelat. La mare no va voler deixar mai que féssim Sant Joan, la castanyada, ni res del que eren les nostres tradicions. També sempre m'he trobat bé quan he pogut compartir, i les sardanes era una bona ocasió per a compartir el que sentíem.

—Quan fundeu el TIC?

—L'any 1961, el fundem amb en Toni Boadella, l'Albert Macià, en Ricard Ballester i en Josep Pons. Després s'hi van afegir en Joaquim Auladell, Xavier Solà, en Jordi Costa, en Josep Llansana d'Elna... L'home més batallador era en Pere Mateu de Banyuls...

—Enguany farà cinquanta anys que va arribar la Flama del Canigó al Principat, però molt abans, l'any 1950, ja havíeu creat els 'Focs de Sant Joan' reivindicant el sentit patriòtic de les fogueres.

—Les fogueres en aquell moment eren una cosa espontània que feia la mainada, una ocasió de cremar trastos. Hi havia qui els guardava a les clavegueres. De fogueres, n'hi havia pertot arreu. Al xamfrà de casa, al carrer de Llúria, al carrer de Mallorca, al carrer de València, al carrer d'Aragó. Pujaves al terrat i se'n veien moltes. No tenien missatge, no era res organitzat. Eren coses casolanes o de veïnatge. L'any 1950, amb la gent de l'Agrupament Escolta Abat Marcet, vam fer una foguera llegint poesia i cantant cançons. Va venir la policia i tot.

—Com va néixer la relació amb la gent de la Catalunya Nord?

—Aquesta relació la va començar en Martí Cassany de Vic, que és qui va encetar el camí, amb la Romeria dels Cims, que es feia el 16 d'agost. L'Església servia de tapadora i així el cop era més fluix. Nosaltres ja teníem relació amb en Joan Ballester i llavors vam començar a tenir-ne amb en Josep Deloncle i en Gilbert Grau, el pare de la Daniela Grau. En aquell moment, coneixíem més la faceta política de la reivindicació nacional i no la de tradició i costums. En adonem que s'havia d'estructurar i ens incorporem amb en Joan Sagalés i començo a batallar en aquests aspectes. També hi havia la gent del Grup Torxa del Guinardó, la Maria en va ser presidenta. Més endavant al TIC s'hi incorporen la Llum Ferrero i en Toni Ayala que fan que tot agafi més volada. Recordo que cap al 1977 la festa de Sant Joan va perillar i vam fer la campanya 'Salvem les Festes Catalanes' i més endavant 'Salvem les nostres Festes'.

—Ens han dit que ho guardeu tot?

—He fet una mica de magatzem sense mètode ni concert. Hauria d'haver fet un curset d'arxiver.

—Sou un expert a trobar coses als encants?

—En setanta anys, només una vegada n'he sortit sense res. Saps què hi vaig trobar, als encants, no fa ni deu anys? Els coberts de plata del president Macià. Només tinc les culleres i les forquilles. Ho devien repartir en dos lots... Em diuen: 'Això és de la Generalitat.' Jo els dic que quan la Generalitat sigui lliure ja els ho regalaré. Quan van entrar les tropes del 1939 es van escampar pel Palau de la Generalitat i van agafar tot el que van trobar. Alguna família que ho tenia se'n va desfer. Segurament només hi donaven valor per la plata.

—Una de les coses que més us ha fet patir és la reconstrucció del Fossar de les Moreres?

—El que ha passat en aquest país és molt gros. La vergonya més gran l'he passada al Fossar a les Moreres. Saps que vaig haver de guardar el que podrien ser les restes del rei Pere de Portugal? I tantes altres coses... L'ajuntament no ens va fer cas de res. Es va descobrir una cripta, ho van enterrar de seguida. Hi va haver una espoliació. Jo no vaig gosar tocar-ho. Hi havia una pica i unes rajoles. L'endemà ja no hi era...

—S'ho venien?

—Van retolar totes les pedres una per una, i de què ha servit? Què se n'ha fet? S'han llançat? Les cases antigues, amb aquelles portalades, on han anat a parar? Hi ha un memorial de greuges llarguíssim, i no només en aquest cas. He vist desaparèixer tantes coses... De la façana de la universitat, van arrencar-ne l'Oda a la Pàtria d'Aribau. Vam reclamar-la. Doncs res. Són anys i anys de desaparèixer de tot. Vols vergonya més gran que veure com passen tantes commemoracions importants de la nostra història sense recordar-les? Al gran conseller en cap, en Fivaller, encara no li han tornat el nom. I el carrer del Setge de Barcelona, el carrer de la Coronela, on són.

—I d'en Pujol, que en parlem?

—Mira, d'en Pujol te'n podria explicar coses. L'última vegada que em va veure, va dir: 'Mira, aquell que no agafava mai l'ascensor.' No l'agafava per esquivar la policia si venien. Una vegada em va tirar escales avall. Bé... Saps què? Era un poruc.

La conversa no s'acabaria mai. Algunes de les coses que ens explica, millor que encara no siguin publicades. Els interrogants sobre el patrimoni encara el torturen. No entén com claudiquem tant. No acabarem de parlar mai. La seva companya de lluita, la Maria, ens recorda que hem de dinar i que hi ha postres dolces, tal com ha de ser en una casa de pastissers. Ens queda molta història per a explicar.

Font:

Publicat al portal Vilaweb del 20/01/16

<http://www.vilaweb.cat/noticies/nemesi-sola-vam-raptar-la-mare-de-deu-de-nuria-per-dignitat/>